

Anstalt, som for Diebliffet maasse lover at blive til Kommunens Fordel, men som under forandrede Konjunkturer kan paasføre den en overordentlig Fattigbyrde. Lad os tænke os, at i en lille Kommune, en lille Kjøbstad eller et lille Sogn, opretter en Mand, enten lekfindig eller efter meget gode og sunde Beregninger en meget stor Fabrik, og for at drive denne samler han efterhaanden en meget stor Masse Arbeidere i Smaahuse. Han kan sørge meget liberalt for sine Arbeidere, saalænge det gaar godt, men der kan indtræffe Omstændigheder, hvorved Fabrikken for længere Tid eller maasse for steds bliver ødelagt, og saa er den hele Arbejderbefolkning bleven reduceret til Fattigdom, og Kommunen kan ikke hindre noget Saadant: det er en enkelt Mand, hvis Plan har bragt denne fattige Befolkning tilstede. Vi kunne tænke os et andet Exempel. En Besidder af et stort Skovdistrikt eller af en stor Mose finder paa at exploiteré denne Skovmasse eller denne Mose paa en saadan Maade, at det fremkalder en overordentlig stor Samling af Husmand i et lille Sogn. Det kan Kommunen ikke modsætte sig, og den turde heller ikke modsætte sig det. Hvis det gaar godt, kan det endogjaa være fordelagtigt for Kommunen, thi der skabes Liv og Røre, men hele Planen kan ogsaa mislykkes, og for lang Tid kan der paa den lille Kommune falde en meget stor Byrde. Jeg kjender her i Sjælland et saadant Tilfælde fra det første Tyveaar af dette Aarhundrede, hvor en meget hæderlig Mand med en vacker og smuk Plan dog, da Planen mislykkes — med stort Tab for ham selv — tilveiebragte det Resultat, at der paasførtes eet eller flere Sogne et stort Tab. Det er dette Hensyn, som end mere taler for, at der i visse Tilfælde maa kunne finde en Udvejning Sted. — Det Andet, jeg vilde bemærke, var, at vi ved det andet „Bæsen“, nemlig Skolevæsenet, der har visse Berøringspunkter med Fattigvæsenet, ere ved den nyere Lovgivning komne ind paa fuldstændig at anerkjende dette; ogsaa i Skolevæsenet ser man en Samfundspligt, som opfyldes igjennem Kommunerne; vi ere jo nu komne dertil, at Statskassen yder meget betydelige Bidrag til Skolevæsenet. — Det var kun disse Bemærkninger, jeg vilde tillade mig at gjøre. Forøvrigt tror jeg at kunne henholde mig til, hvad jeg udtalte i forrige Møde, og jeg tror overhovedet ikke, at man ved den 1ste Behandling af en Sag skal videre forfølge, hvad der alt har fundet saa megen Anklang.

Breinholt: Der behøves ikke saa grumme megen Selvkritik for at vide, at ethvert Medlem af min Kategori, der faar Ordet paa Sagens nuværende, temmelig udebatterede Standpunkt, ikke vil være overordentlig velkommen. Jeg beder derfor det høie Thing om velvillig Overbærelse med, at jeg ikke har kunnet modtaa Fristelsen til at fremkomme med et Par Bemærkninger, dem

jeg dog skal søge at gjøre saa korte som muligt, ligesom jeg skal vogte mig for at trætte ærede Medlemmer med altfor mange Ojtagelser. Med Hensyn til det foreliggende Lovforslag og navnlig den Del deraf, som handler om Familiens Forsørgelsespligt, kan jeg, for at fatte mig kort, nærmest slutte mig til de, som det forekommer mig, klare og stringente Udtalelser, som vi i forrige Møde hørte fra det ærede 6te kongevalgte Medlem (Løfning). Der er imidlertid i det samme Kapitel et andet Forsørgelsesforhold, som jeg tror kun er omtalt af det ærede 12te kongevalgte Medlem (Rayser), og af ham ikke i den Retning, hvori jeg vil tillade mig at gjøre en Bemærkning; det er nemlig Lyendeforholdet. Der forekommer i § 14 en Passus, som jeg ikke har formaet at tilægge mig en rigtig og rimelig Fortaalelse af. Da jeg nu slet ikke tvivler om, at dette beror paa en mangelfuld Opfattelseerne fra min Side, vilde jeg være den høitagtede Minister eller enhver Anden oprigtig taknemlig for en Forklaring heraf. Det hedder nemlig, med Udelabelse af en Mellemsetning, saaledes: „Dersom et Lyende bliver sygt i Tjenestetiden, uden at Sygdommen kan tilskrives utilbørligt Forhold fra Husbondens eller Lyendets egen Side, paahviler det Husbonden, indtil Lyendeforholdet efter Opsigelse eller af anden lovlig Grund ophører, at udrede den tilfagte Løn foruden Kost og Logis, saalænge Lyendet forbliver i Husbondens Hus.“ Det forekommer mig nu, at der her er to Betingelser, hvorefter Husbonden er forpligtet til at udrede Kost og Logis og den tilfagte Løn til et sygt Lyende. Der er først en Bestemmelse om, at indtil Lyendeforholdet heves efter Opsigelse eller af anden lovlig Grund, skal Lyendet have Løn, Kost og Logis. Men i samme Punktum er der et „saalænge“, idet der staar; „saalænge Lyendet forbliver i Husbondens Hus.“ Nu er det som bekendt under de nuværende Forhold en Ret for Husbonden — ligesom det ogsaa undertiden kan være hans Pligt — at kunne indlægge et sygt Lyende paa Sygehuset, og Lyendet vil da altjaa ikke længere, naar denne Ret er benyttet, være i Husbondens Hus. Jeg veed nu ikke, hvilken af Betingelserne, enten det første „indtil“ eller det sidste „saalænge“, der skal være gjældende, de forekommer mig at staa i ligefrem Modstrid med hinanden. Det vilde jo være ubilligt imod Lyendet, hvis Husbondens Pligt imod det kunde heves derved, at det blev indlagt paa Sygehuset, ligesom det jo ogsaa paa den anden Side vilde være urimeligt, hvis Meningen med denne Passus var at hæve Husbondens Ret til at indlægge det syge Lyende paa Sygehuset. Jeg haaber at have gjort min Mening klar nok og udbejder mig en Forklaring med Hensyn til den nævnte Passus. — Jeg skal dernæst for en anden Bemærknings Skyld tillade mig at oplæse det hele Punktum uden Forbigaaelse af Mellemsetningen. Det hedder da: „Dersom et Lyende bliver sygt i Tjeneste-